

вана відмова у прийнятті на роботу осіб із сімейними обов'язками може бути оскаржена до суду, який має винести рішення, яким зобов'язує роботодавця укласти з працівником трудовий договір. Порушення даного правила, якщо це стосується необґрунтованої відмови у прийнятті на роботу чи незаконного звільнення жінки, що має дитину віком до трьох років, може потягнути за собою кримінальну відповідальність. На нашу думку, подібні заходи треба поширити на всіх осіб із сімейними обов'язками.

Отже, в національному законодавстві необхідно усунути прогалини пов'язані з обмеженням в реалізації права працівників з сімейними обов'язками, важливо гарантувати можливості узгодження трудового й сімейного життя і для чоловіків, і для жінок, а також забезпечити, щоб працівники (чоловічої або жіночої статі), котрі користуються цими можливостями, не страждали від цього у кар'єрному зростанні.

Література:

1. Конституція України. [Електронний ресурс]. Режим доступу // <http://zakon2.rada.gov.ua/>
2. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]. Режим доступу // <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Пожарова О. В. Особливості правового регулювання праці осіб із сімейними обов'язками / О. В. Пожарова // Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 57. С. 282-287
4. Працівники з сімейними обов'язками: поняття та юридичні гарантії у проекті Трудового кодексу / Л.П. Гаращенко // Правова держава: Щорічник наукових праць. — 2010. — Вип. 21. — С. 323-329.
5. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. (із змінами, внесеними згідно із Законами України від 2 листопада 2000 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1997. № 2. – Ст. 4; 2000. № 51-52. – Ст. 449.
6. Проект Трудового Кодексу [Електронний ресурс]. Режим доступу // <http://zakon2.rada.gov.ua/>

Моргун Н. В.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студентка V курсу факультету філології та журналістики
Полтавського національного педагогічного
університету ім. В.Г.Короленка*

ПОЛІТИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ГАРАНТІЇ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: ОГЛЯД ПРОБЛЕМИ

Права і свободи людини є однією з ключових наукових проблем, які всебічно вивчаються - з філософсько-гуманістичного погляду, в аспекті принципів перебудови правової системи, проведення економічної та культурної полі-

тики. В умовах розвитку державності України, як демократичної європейської країни, ключове місце належить формуванню правової системи, в якій одним з основних елементів є права людини з позицій як внутрішньодержавного, так і загальносвітового значення. У зв'язку з цим актуальною проблемою є удосконалення законодавчої бази в напрямку розвитку та становлення інституту захисту прав людини як одного з основних пріоритетів правової держави.

У сучасному світі рівень правового захисту прав та свобод людини і громадянина є ключовим показником демократизму суспільства і держави. У демократичній, правовій державі кожне право особи, закріплене належним чином, забезпечується всією повнотою влади.

Права і свободи людини і громадянина держава закріплює у правових, насамперед, конституційних нормах. Без цього реалізація прав і свобод людини виявилася б проблематичною, а в деяких випадках неможливою. Права і свободи людини визначають її правовий статус у відносинах із державою в особі державних органів, службових та посадових осіб [4, с. 3].

Важливим засобом реалізації та захисту прав та свобод людини є гарантії. Вони є системою норм, принципів та вимог, які забезпечують процес дотримання прав та законних інтересів людини. Призначенням гарантій є забезпечення найсприятливіших умов для реалізації конституційно закріпленого статусу людини. Ефективність гарантій залежить від рівня розвитку загальноправових принципів, стану економіки, рівня розвитку демократичних інститутів, наявності системи досконалих законів у державі, ефективності механізмів реалізації законів, ступеня правової свідомості і правової культури населення, узгодженості інтересів населення та суспільства вцілому і наявності високоєфективного органу конституційного контролю [1, с. 5]. Взагалі усі можливі гарантії забезпечення реалізації прав та свобод людини і громадянина прийнято поділяти на загальносоціальні (загальні) та власне правові, юридичні (спеціальні). Загальносоціальні і юридичні гарантії узгоджені і тісно пов'язані між собою. Більшість перших формально закріплено в Конституції і законах України. Власне правові ж гарантії часто фактично виглядають як політико-правові, соціально-правові тощо.

Політичними гарантіями є суверенітет держави, суворе дотримання її демократичних засад, фактична незмінність її конституційного ладу, закріпленого в Основному Законі України, суворе забезпечення законності і неможливості зловживань з боку політичної влади, відкритість політичної системи і наявність можливостей для вільної діяльності політичних партій та громадських організацій, наявність усіх інших ознак правової держави у їх сукупності [2, с. 7].

Формальна наявність політичних гарантій також відображена у Конституції України. Так, відповідно до статей 1, 2, 5, 6, 7, 15, 37 Конституції України наша держава є суверенною і демократичною; носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні виступає народ; державна влада здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу і судову; га-

рантується політичний плюралізм і водночас обмежується діяльність ультрарадикальних партій тощо [2, с. 2-5].

Економічні гарантії знайшли своє відображення у статтях 13, 41, 95 та інших Конституції України. Ними є ринкова економіка, основу якої становлять відносини приватної власності, поєднані зі свободою підприємницької діяльності та ефективним використанням державної власності і дієвою системою державного регулювання економіки, а також ресурсна, фінансова та технологічна незалежність національної економіки від інших країн [2, с. 3-11].

Якщо політичні гарантії є визначальними для реалізації усієї системи конституційних прав та свобод людини і громадянина, то належні економічні гарантії фактично обумовлюють можливість реалізації соціальних, культурних, деяких інших прав та свобод людини і громадянина (права на соціальний захист, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, на освіту, на охорону здоров'я тощо). Реалізація деяких інших прав та свобод людини і громадянина (таких, як свобода думки і слова, право на повагу до гідності, право на захист від втручання в особисте і сімейне життя, таємниця листування, свобода пересування, право на мирні збори, свобода асоціації, право на підприємницьку діяльність тощо) не потребує чи майже не потребує матеріальних затрат з боку держави.

Соціальними гарантіями визнається відсутність будь-якого суспільно-політичного протистояння окремих соціальних верств населення та регіонів України, максимальна зайнятість населення, відсутність тенденцій моральної та духовної деградації в суспільстві [3, с. 250].

Отже, важливим елементом конституційно-правового статусу людини і громадянина є гарантії цих прав і свобод. З огляду на сучасну теорію та практику юридичного гарантування конституційних прав і свобод людини і громадянина, поряд з національними нормативно- і організаційно-правовими гарантіями, слід виділяти міжнародні гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні.

У кожній державі права людини закріплюються або в конституції, або в спеціально присвяченій їй декларації. У поточних законах і підзаконних юридичних актах передбачаються процедури, механізми реалізації і захисту основних прав людини, закріплених у конституції. Норми про права людини можуть мати як пряму дію, так і дію через конкретні спеціальні закони, що встановлюють форми їхньої реалізації. Принцип прямої дії (закріплений у Конституції України) є демократичнішим, проте його реалізація припускає високий рівень правової культури [5, с. 293].

У наш час в Україні, крім Конституції України, діє ряд законів, які гарантують реальність прав у сфері економіки (приватизація, власність, підприємництво), у галузі політики (громадянство, свобода преси, об'єднання громадян та ін.), у соціальній сфері (захист прав споживачів, охорона праці та ін.).

На нашу думку, механізм дії гарантій прав людини потребує нагального вдосконалення. Також повинні активно діяти не тільки правові гарантії захисту прав і свобод людини та громадянина, які закріплені нормами права, але й гарантії, які закріплені соціальними нормами: нормами моралі, моральності, корпоративними нормами, нормами-звичаями та ін. Правові гарантії за хисту не в змозі у відриві від інших соціальних норм створити достатньо сприятливих умов для повного забезпечення прав і свобод людини. Потрібен певний час для того, щоб суспільні відносини стали моральними, відповідали вимогам етики і, поряд з тим, вимогам закону. Повинен існувати комплекс правових гарантій прав і свобод громадян, тобто створення можливості, за якої стала б реальною реалізація кожною людиною і громадянином своїх конституційних прав та обов'язків.

Зважаючи на зазначене вище, можна стверджувати, що в Україні існує коло правових гарантій, які взаємодіють з іншими гарантіями прав і свобод людини та громадянина. Але насправді гарантування практичної реалізації прав і свобод людини на теренах України ще перебуває на досить низькому — не лише правовому, але й загальнокультурному, світоглядному — рівні.

Література:

1. *Волинка К. Г.* Механізм забезпечення прав і свобод особи: питання теорії і практики: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / К. Г. Волинка. – К., 2000. – 16 с.
2. Конституція України: Із змінами внесеними згідно із Законом № 2222-IV від 08.12.2004 р. – К.: Велес, 2008. – 48 с.
3. *Рабінович П.М.* Права людини і громадянина: Навчальний посібник / П.М. Рабінович, М. І. Хавронюк. - К.: Атіка, 2004.- С. 250.
4. *Савенко М.* Забезпечення прав і свобод людини і громадянина та їх захист органами конституційної юрисдикції / М. Савенко // Право України. – 1999. – № 2. – С. 3—9.
5. *Онщенко К. М.* Правова система: проблеми теорії: Монографія / К. М. Онщенко. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002.- С. 293.

Гурін К.В.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студент V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету ім. В.Г.Короленка*

ПОНЯТТЯ І ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ ОФШОРНИХ ЗОН В УКРАЇНІ

Офшорна зона це країна чи окремі території країн, де на державному рівні для певних типів компаній, власниками яких є іноземці, встановле-